

Тимошенко Ю.О.

*кандидат економічних наук,
директор департаменту реклами,
директор академії інновацій та бізнесу Європейського університету
Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2107-7634>*

Tymoshenko Yulia

*PhD in Economics,
Director of the Advertising Department,
Director of the Academy of Innovation and Business at the European University
Private Higher Education Establishment "European University"*

РЕАЛІЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ, ДИСФУНКЦІЇ ТА ТРАЄКТОРІЇ ФІСКАЛЬНОГО РЕФОРМУВАННЯ

Анотація. У статті проаналізовано сучасні підходи до реалізації бюджетної політики України в умовах воєнних і післявоєнних трансформацій. Розкрито вплив макроекономічних, інституційних, боргових і цифрових чинників на формування фінансових рішень. Виокремлено системні дисфункції бюджетного процесу, зокрема фрагментарність планування, недостатню узгодженість бюджетної та монетарної політики, високу залежність від зовнішнього фінансування й обмежену ефективність державного фінансового менеджменту. Акцентовано на значенні відновлення середньострокового бюджетування, розвитку цифрової інфраструктури публічних фінансів, запровадження ризик-орієнтованих підходів і гармонізації бюджетного законодавства зі стандартами ЄС як ключових траєкторій фінансового реформування та підвищення стійкості бюджетної системи.

Ключові слова: бюджетна політика, фінансова стійкість, економіка, середньострокове бюджетування, цифровізація фінансів, фінансові ризики, євроінтеграція.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах глибокої трансформації економічного середовища та тривалого воєнного протистояння бюджетна політика України перебуває під впливом комплексу системних викликів, які суттєво ускладнюють забезпечення макрофінансової стабільності та стійкості публічних фінансів. Посилення боргового навантаження, зростання залежності від зовнішніх джерел фінансування, порушення узгодженості між стратегічним і поточним бюджетним плануванням, обмежена ефективність державного фінансового менеджменту та недостатня інтегрованість цифрових інструментів формують багатоглибке проблемне поле, що стримує реалізацію фінансових пріоритетів держави. За таких умов дослідження структурних дисфункцій бюджетного процесу, чинників волатильності бюджетних рішень і можливостей інституційного реформування набуває особливої актуальності для забезпечення дієвості та прогнозованості бюджетної політики у воєнний і повоєнний періоди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі проблема реалізації бюджетної політики розглядається крізь призму трансформацій соціально-економічного середовища та дедалі складніших інституційних умов її формування. Т. Шостак акцентує на потребі адаптації фінансово-бюджетних

механізмів до нових суспільно-економічних реалій та зростаючої невизначеності [1], тоді як В. Міщенко та співавтори наголошують на фрагментарності бюджетного процесу та порушенні координації між бюджетною і монетарною політикою [2]. Дослідження також висвітлюють важливість цифровізації державних фінансів і розвитку електронних сервісів як чинників прозорості та довіри [3; 4]. О. Гук та ін. підкреслюють недостатню ефективність фінансових рішень і необхідність їх гармонізації з європейськими стандартами [10]. У роботах українських та зарубіжних авторів також аналізуються вплив цифрових технологій на управління фінансами [5; 7], інституційні передумови формування конкурентоспроможної економіки [6; 11] та взаємозв'язок фінансової політики з розвитком соціальної сфери [8].

Водночас поза належною увагою залишаються питання структурних дисфункцій бюджетного процесу у воєнний період, ризик-орієнтованих підходів до управління фінансовими потоками та інституційних обмежень реалізації бюджетної політики в умовах високої волатильності й боргової вразливості.

З огляду на це **метою статті** є комплексний аналіз сучасних викликів, дисфункцій та траєкторій реформування бюджетної політики України в умовах війни та євроінтеграційних трансформацій.

Результати дослідження. У сучасних умовах трансформації глобального економічного середовища бюджетна політика держави формується під впливом багатофакторних викликів, серед яких ключове місце посідають зрушення у макроекономічній динаміці, ризики геополітичної нестабільності, цифровізація публічних фінансів та зміна пріоритетів соціально-економічного розвитку. Як відзначає Т. Шостак, нові суспільно-економічні реалії зумовлюють потребу в перегляді традиційних механізмів фінансово-бюджетного регулювання та посиленні здатності держави забезпечувати стійкість бюджету в умовах зростання невизначеності [1, с. 350]. За цих обставин зростає роль комплексного аналізу факторів, що впливають на формування й реалізацію бюджетної політики, оскільки саме вони визначають можливості держави утримувати фінансову рівновагу та виконувати стратегічні функції в умовах турбулентності.

У процесі реалізації бюджетної політики в Україні, проявляється комплекс глибоко вкорінених проблем, що ускладнюють досягнення фінансової стійкості та реалізацію стратегічних цілей соціально-економічного розвитку. Як підкреслює Т. В. Міщенко, ключовими викликами є фрагментарність бюджетного процесу та невідповідність між стратегічним і поточним плануванням [2, с.223]. Додатково, значним обмеженням виступає порушення узгодженості між бюджетною та монетарною політикою, що провокує інфляційні та боргові ризики [3; 4]. У поєднанні з воєнними втратами, структурними змінами в економіці, нестачею ресурсів та високою залежністю від зовнішнього фінансування ці проблеми формують складне середовище, у якому бюджетна політика реалізується повільно, нерівномірно та часто з відхиленнями від заявлених пріоритетів.

Реалізація бюджетної політики України у сучасних умовах визначається поєднанням антикризових заходів, цифрової модернізації державних фінансів та структурної адаптації до воєнних і післявоєнних потреб. Як зазначають дослідники, цифровізація інструментів бюджетного управління підвищує прозорість та оперативність прийняття рішень, що є критично важливим у період швидких економічних змін [3; 6; 7]. Водночас фінансова політика спрямована на підтримку оборонного сектору, забезпечення соціальних виплат, функціонування критичної інфраструктури та стабілізацію економічної активності. Науковці наголошують, що бюджетна політика в Україні поступово переходить до програмно-цільових та ризик-орієнтованих підходів, а також активніше використовує механізми міжнародної фінансової допомоги, що дозволяє підтримувати ліквідність бюджету й виконання державних зобов'язань навіть у період масштабних потрясінь [8; 11;12].

Варто відмітити, що попри окреслені зрушення, реалізація бюджетної політики України характеризується низкою системних недоліків, що суттєво знижують її результативність [5, с.44]. Проблеми

спостерігаються як на рівні інституційної взаємодії, так і в управлінні ресурсами, прогнозуванні, координації політик та дотриманні фінансової дисципліни. Дослідження О. Гук та ін., свідчать, що відсутність гармонізації фінансальних рішень і нормативної бази з європейськими стандартами поглиблює існуючі дисбаланси [10, с.175]. Такі недоліки ускладнюють виконання ключових завдань бюджетної системи та створюють довготривалі ризики для фінансової стабільності.

Комплексний аналіз нормативних та інституційних аспектів бюджетного процесу дає підстави виокремити ключові структурні дисфункції сучасної бюджетної політики, зокрема:

- інституційну несинхронізованість між центральними органами влади, місцевим самоврядуванням і фінансовими інституціями;
- обмежену прозорість бюджетного планування, що посилює ризики нецільового використання коштів;
- високу залежність від зовнішнього фінансування, що формує боргову вразливість;
- фрагментарність бюджетного процесу та недостатню інтеграцію стратегічних і операційних рішень;
- недостатній розвиток цифрової інфраструктури у частині аналітики, контролю та моніторингу фінансових потоків;
- дефіцит довгострокових джерел запозичень і обмежену ефективність державного фінансового менеджменту;
- повільну адаптацію бюджетних інструментів до воєнних та повоєнних реалій, що поглиблює структурні дисбаланси [8; 9; 10; 11].

Усвідомлення зазначених дисфункцій зумовило необхідність перегляду підходів до бюджетного планування та стало одним із ключових драйверів відновлення середньострокового бюджетування. Так, уряд України у 2024 році відновив повноцінне середньострокове бюджетне планування – уперше з початку повномасштабного вторгнення. Виконуючи зобов'язання в межах програми розширеного фінансування МВФ, у липні 2023 р. Верховна Рада ухвалила зміни до Бюджетного кодексу, якими поновлено обов'язкову розробку Бюджетної декларації як стратегічного середньострокового документа починаючи з 2024 року, а також посилено координаційну роль Міністерства фінансів у сфері контролю бюджетних параметрів [13]. Такі зміни стали критичним кроком для підвищення передбачуваності фінансової політики, формування більш реалістичної траєкторії державних фінансів та забезпечення боргової стійкості – ключової вимоги програми EFF.

Станом на 2025 рік уряд уже вдруге підготував трирічну Бюджетну декларацію (2025–2027), що свідчить про інституційне закріплення підходів середньострокового планування, яке тривалий час блокувалося пандемічною кризою 2020–2021 рр. та подальшим впливом війни. Відновлення середньострокового бюджетування розглядається як

передумова підвищення прогнозованості державної політики, удосконалення механізмів розподілу ресурсів та запобігання проциклічним фіскальним рішенням.

Державні бюджети воєнного часу демонструють домінування оборонних та безпекових видатків. Верховна Рада своєчасно ухвалила бюджети на 2024 і 2025 роки, кожен з яких має виразний військовий пріоритет.

Бюджет на 2024 р. став найбільш масштабним за обсягом видатків в історії України: первинний план передбачав витрати на рівні близько 3,3 трлн грн і дефіцит у межах 1,6 трлн грн (20,6% ВВП), що покривався переважно за рахунок зовнішньої підтримки. Фактичні підсумки перевищили первинні очікування: доходи бюджету у 2024 р. становили 3,12 трлн грн, видатки – 4,49 трлн грн, а дефіцит зменшився до 1,36 трлн грн (17,7% ВВП). При цьому видатки на оборону та безпеку сягнули майже 2,97 трлн грн, що відповідає приблизно 39% ВВП і на 12,4% перевищує рівень 2023 року [14].

Бюджет на 2025р. зберігає аналогічну структуру, передбачаючи дефіцит на рівні 19–20% ВВП та пріоритетне фінансування сил оборони, соціальної сфери і критичної інфраструктури [15].

Фактично бюджетна політика України у воєнний період набуває характеру висококонцентрованої моделі ресурсної мобілізації, у якій пріоритетне фінансування сектору безпеки й оборони забезпечується навіть за умови зростання потреби в міжнародній фінансовій підтримці та тимчасового розширення фіскального дефіциту.

В умовах функціонування воєнної економіки держава була змушена застосувати низку нетипових для мирного періоду фіскальних інструментів, спрямованих на мобілізацію додаткових ресурсів та підвищення стійкості бюджетної системи. Одним із ключових рішень стало запровадження у законі про державний бюджет на 2024 рік механізму перерозподілу військового ПДФО: податок на доходи військовослужбовців було тимчасово перенаправлено з місцевих бюджетів до спеціального фонду державного бюджету. Це дозволило суттєво зміцнити централізовану дохідну базу – план надходжень ПДФО до держбюджету збільшився на 73,6% порівняно з 2023 роком [14] – і забезпечити додаткові можливості для фінансування сектору оборони, хоча й водночас звузило фіскальний простір органів місцевого самоврядування.

Паралельно у 2023–2024 рр. було ухвалено низку змін до податкового законодавства, що передбачали скасування більшості пільг воєнного часу та поетапне повернення довоєнних ставок окремих податків з метою розширення доходної бази бюджету з 2024 року. Ці заходи були спрямовані на збільшення внутрішніх джерел фінансування та зниження залежності від зовнішніх запозичень. У результаті, за підсумками першого півріччя 2024 року доходи державного бюджету перевищили показники аналогічного періоду 2023 року на 5% – переважно завдяки зростанню надходжень від ПДВ

та акцизів [14; 15]. Водночас динаміка видатків випереджала темпи зростання доходів і становила 9,7%, що поглиблювало структурний тиск на фіскальний баланс.

У контексті поглиблення інституційної та нормативно-правової конвергенції з Європейським Союзом, Україна у 2024–2025 рр. істотно активізувала процес гармонізації бюджетного законодавства із європейськими фіскальними стандартами та принципами належного управління публічними фінансами. Одним із ключових напрямів є підготовка закону про управління фіскальними ризиками місцевих бюджетів, ухвалення якого очікується до 2026 року [16]. Запровадження цього закону має на меті формування системних процедур виявлення, оцінки та контролю ризиків на рівні місцевих фінансів, що дозволить запобігати накопиченню прихованих зобов'язань, мінімізувати боргові перекося та забезпечити стійкість публічних фінансів у межах усієї бюджетної вертикалі.

Паралельно Україна поступово імплементує європейські фіскальні правила. Хоча дотримання критерію дефіциту на рівні 3% ВВП є об'єктивно неможливим у воєнних умовах, уряд задекларував поетапне зниження дефіциту державного бюджету з 20,6% ВВП у 2023 р. до приблизно 6–7% у 2027 році [17]. Відповідно до положень Бюджетної декларації, планується зменшення боргового навантаження: обсяги фінансування дефіциту за рахунок державного боргу мають скоротитися з 1,3 трлн грн у 2023 р. до близько 0,8 трлн грн у 2027 р. із паралельним посиленням ролі внутрішніх запозичень та диверсифікацією джерел фінансування [17].

Проведене дослідження дає змогу констатувати, що реалізація бюджетної політики України у 2023–2025 рр. відбувається в умовах безпрецедентного ресурсного навантаження, високої волатильності макрофінансового середовища та зростання ризиків боргової вразливості. Попри це, держава здійснює поступовий перехід від короткострокових антикризових рішень до більш структурованих механізмів планування, управління та контролю бюджетних потоків, що інтегрують цифрові інструменти, ризик-менеджмент та європейські фіскальні стандарти. Збереження такого вектору реформ дозволить зміцнити стійкість бюджетної системи, забезпечити узгодженість фіскальної та макроекономічної політики та мінімізувати вплив зовнішніх шоків. Ці положення формують підґрунтя для формулювання подальших висновків щодо ефективності та перспектив фіскального реформування.

Висновки. Отже, реалізація бюджетної політики України у 2023–2025 рр. відбувається під впливом комплексної взаємодії воєнних, інституційних, макрофінансових та структурних чинників, які значною мірою визначають характер і результативність фіскальних рішень. Виявлені дисфункції: фрагментарність бюджетного процесу, низька узгодженість між стратегічним і поточним плануванням, порушення взаємодії між бюджетною та монетарною політикою, надмірна залежність від зовнішнього

фінансування, недостатній рівень цифрової інтегрованості та недосконалість державного фінансового менеджменту, формують багаторівневі обмеження для забезпечення стійкості бюджетної системи. Водночас воєнні витрати, перерозподіл ресурсів і потреба у підтримці критичної інфраструктури поглиблюють наявні дисбаланси та ускладнюють реалізацію традиційних інструментів фіскальної стабілізації.

Разом із тим результати дослідження свідчать про формування позитивних траєкторій фіскального реформування, пов'язаних із відновленням середньострокового бюджетного планування, поступовим переходом до ризик-орієнтованої моделі управління

публічними фінансами, розширенням цифрової інфраструктури бюджетного процесу та гармонізацією законодавства зі стандартами ЄС. Зміцнення внутрішньої дохідної бази, підвищення ефективності податкової політики, диверсифікація джерел фінансування дефіциту та удосконалення інструментів боргового менеджменту є ключовими передумовами зменшення фіскальної вразливості та повернення до стійкої макрофінансової динаміки. Досягнення довгострокової фіскальної рівноваги вимагатиме продовження інституційних реформ, підвищення прозорості бюджетного процесу та забезпечення узгодженості фіскальних рішень із стратегічними пріоритетами держави у повоєнний період.

Список використаних джерел:

1. Шостак Т. Формування фінансово-бюджетної політики в контексті нових суспільно-економічних реалій. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 4 (55). С. 350–356. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-48>
2. Міщенко В., Науменкова С., Міщенко С. Проблеми координації монетарної та бюджетної політики в сучасних умовах. *Економічний простір*. 2024. № 190. С. 223–231. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-41>
3. Тимошенко А. Електронні сервіси податкової адміністрації як чинник прозорості та довіри бізнесу. *Економіка та суспільство*. 2025. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-171>
4. Тимошенко А. Діджиталізація державних фінансів у контексті забезпечення економічної безпеки України. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 6 (57). С. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-6>
5. Lysenko S., Bobro N., Korsunova K., Vasylychshyn O., Tatarchenko Y. The Role of Artificial Intelligence in Cybersecurity: Automation of Protection and Detection of Threats. *Economic Affairs*. 2024. Vol. 69 (Special Issue). P. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.6>
6. Kubiv S. I., Bobro N. S., Lopushnyak G. S., Lenher Y. I., Kozhyna A. Innovative potential in European countries: analytical and legal aspects. *International Journal of Economics and Business Administration*. 2020. Vol. 8 (2). P. 250–264. DOI: <https://doi.org/10.35808/ijeba/457>
7. Krap A., Bataiev S., Bobro N., Kozub V., Hlevatska N. Examination of digital advancements: Their influence on contemporary corporate management methods and approaches. *Multidisciplinary Reviews*. 2024. Vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe026>
8. Прокопенко Н. С., Гудзь О. Є., Тимошенко А. О. Вплив фіскальної політики на розвиток соціальної сфери в Україні в євроінтеграційних умовах. *Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 23–33.
9. Тимошенко Ю. О. Концептуальні підходи до дослідження грошово-кредитної політики у сучасній економіці. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17557469>
10. Гук О., Федевич Л., Ливдар М., Бушовська Л., Близнюк А. Оцінювання ефективності державної політики розвитку малого й середнього бізнесу: фінансовий аспект. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2024. № 1 (54). С. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.1.54.2024.4265>
11. Тимошенко А. О. Сучасна фіскальна політика України у контексті забезпечення конкурентоспроможності держави в умовах євроінтеграції. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2017. Т. 22, Вип. 6. С. 153–156.
12. Тимошенко Ю. Фінансові драйвери економічного зростання у структурному й функціональному вимірах фінансової системи. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. Т. 10, № 50. С. 881–891. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-881-891](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-881-891)
13. Міністерство фінансів України. Мініфін: Верховна Рада прийняла зміни до Бюджетного кодексу щодо передбачуваності бюджетної політики та посилення боргової стійкості. URL: https://mof.gov.ua/en/news/minfin_verkhovna_rada_priinjala_zmini_do_biudzhethnogo_kodeksu_shchodo_peredbachuvanosti_biudzhethnoi_politiki_ta_posilennia_borgovoi_stiikosti-4124
14. Міністерство фінансів України. Показники державного бюджету на 2024 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2024/> (дата звернення: 27.11.2025).
15. Міністерство фінансів України. Показники державного бюджету на 2025 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2025/>
16. European Commission. Enlargement Package 2024 (Annex). URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/128f83e6-11fe-494a-867b-bda5177b62dd_en?filename=COM_2024_172_1_EN_annexe_proposition_cp_part1_v5_0.pdf
17. Міністерство фінансів України. Уряд схвалив Бюджетну декларацію на 2026–2028 роки. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_skhvaliv_biudzhethnu_deklaratsiiu_na_2026-2028_roki-5216

References:

1. Shostak T. (2025) Formuvannia finansovo-biudzhethnoi polityky v konteksti novykh suspilno-ekonomichnykh realii [Formation of financial and budget policy in the context of new socio-economic realities]. *Stalyi rozvytok*

- ekonomiky – Sustainable Economic Development*, no. 4 (55), pp. 350–356. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-48>
2. Mishchenko V., Naumenkova S., Mishchenko S. (2024) Problemy koordynatsii monetarnoi ta biudzhethnoi polityky v suchasnykh umovakh [Problems of coordination between monetary and budgetary policy in modern conditions]. *Ekonomichnyi prostir – Economic Space*, no. 190, pp. 223–231. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/190-41>
3. Tymoshenko A. (2025) Elektronni servisy podatkovoi administratsii yak chynnyk prozorosti ta doviry biznesu [Electronic services of the tax administration as a factor of transparency and business trust]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-171>
4. Tymoshenko A. (2025) Didzhytalizatsiia derzhavnykh finansiv u konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy [Digitalization of public finance in the context of ensuring Ukraine's economic security]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable Economic Development*, no. 6 (57), pp. 44–51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-6>
5. Lysenko S., Bobro N., Korsunova K., Vasylyshyn O., Tatarchenko Y. (2024) The role of artificial intelligence in cybersecurity: automation of protection and detection of threats. *Economic Affairs*, vol. 69 (Special Issue), pp. 43–51. DOI: <https://doi.org/10.46852/0424-2513.1.2024.6>
6. Kubiv S. I., Bobro N. S., Lopushnyak G. S., Lenher Y. I., Kozhyna A. (2020) Innovative potential in European countries: analytical and legal aspects. *International Journal of Economics and Business Administration*, vol. 8 (2), pp. 250–264. DOI: <https://doi.org/10.35808/ijeba/457>
7. Krap A., Bataiev S., Bobro N., Kozub V., Hlevatska N. (2024) Examination of digital advancements: their influence on contemporary corporate management methods and approaches. *Multidisciplinary Reviews*, vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.31893/multirev.2024spe026>
8. Prokopenko N. S., Hudz O. Ye., Tymoshenko A. O. (2018) Vplyv fiskalnoi polityky na rozvytok sotsialnoi sfery v Ukraini v yevrointehratsiinykh umovakh [Influence of fiscal policy on the development of the social sphere in Ukraine under European integration conditions]. *Ekonomika i upravlinnia – Economics and Management*, no. 3, pp. 23–33.
9. Tymoshenko Yu. O. (2025) Kontseptualni pidkhody do doslidzhennia hroshovo-kredytnoi polityky u suchasni ekonomitsi [Conceptual approaches to the study of monetary policy in the modern economy]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Achievements of the Economy: Prospects and Innovations*, no. 23. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17557469>
10. Huk O., Fedevych L., Lyvdar M., Bushovska L., Blyzniuk A. (2024) Otsiniuvannia efektyvnosti derzhavnoi polityky rozvytku maloho y srednoho biznesu: finansovy aspekt [Evaluating the effectiveness of state policy for the development of small and medium-sized business: financial aspect]. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, no. 1 (54), pp. 174–187. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptop.1.54.2024.4265>
11. Tymoshenko A. O. (2017) Suchasna fiskalna polityka Ukrainy u konteksti zabezpechennia konkurentospromozhnosti derzhavy v umovakh yevrointehratsii [Modern fiscal policy of Ukraine in the context of ensuring the competitiveness of the state under European integration]. *Visnyk Odeskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Ekonomika – Odesa National University Herald. Economics*, vol. 22, issue 6, pp. 153–156.
12. Tymoshenko Yu. (2025) Finansovi draivery ekonomichnoho zrostantia u strukturnomu y funktsionalnomu vymirakh finansovoi systemy [Financial drivers of economic growth in the structural and functional dimensions of the financial system]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii – Scientific Innovations and Advanced Technologies*, vol. 10, no. 50, pp. 881–891. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10\(50\)-881-891](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-10(50)-881-891)
13. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2025) Verkhovna Rada pryiniiala zminy do Biudzhethnogo kodeksu shchodo peredbachuvanosti biudzhethnoi polityky ta posylennia borghovoi stiikosti [Parliament adopted amendments to the Budget Code on predictability of budget policy and strengthening debt sustainability]. Available at: https://mof.gov.ua/en/news/minfin_verkhovna_rada_priiniiala_zmini_do_biudzhethnogo_kodeksu_shchodo_peredbachuvanosti_biudzhethnoi_politiki_ta_posilennia_borghovoi_stiikosti-4124
14. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2024) Derzhavnyi biudzheth Ukrainy 2024 [State budget of Ukraine 2024]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2024/>
15. Ministerstvo finansiv Ukrainy (2025) Derzhavnyi biudzheth Ukrainy 2025 [State budget of Ukraine 2025]. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/gov/2025/>
16. European Commission (2024) COM(2024) 172 final. Proposal for Regulation...[COM(2024) 172 final. Proposal for Regulation...]. Available at: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/128f83e6-11fe-494a-867b-bda5177b62dd_en?filename=COM_2024_172_1_EN_annexe_proposition_cp_part1_v5_0.pdf
17. Uriad Ukrainy (2025) Uriad skhvalyv biudzhethnu deklaratsiiu na 2026–2028 roky [Government approved the budget declaration for 2026–2028]. Available at: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_skhvaliv_biudzhethnu_deklaratsiiu_na_2026-2028_roki-5216

IMPLEMENTATION OF BUDGET POLICY IN UKRAINE: CURRENT CHALLENGES, DYSFUNCTIONS, AND TRAJECTORIES OF FISCAL REFORM

Summary. The article is devoted to a comprehensive analysis of the implementation of Ukraine's budget policy in the context of the profound transformation of the economic environment, prolonged military confrontation, and European integration changes. Based on a generalization of the approaches of domestic researchers, it is shown that the fiscal sphere operates in conditions of growing macroeconomic uncertainty, geopolitical risks,

digitalization of public finances, and changing priorities of socio-economic development, which necessitate a review of traditional mechanisms of fiscal and budgetary regulation. The paper systematizes the key structural dysfunctions of budget policy, in particular the fragmentation of the budget process, the gap between strategic and current planning, the lack of coordination between budgetary and monetary policy, high dependence on external financing, insufficient development of digital infrastructure for financial flow management, and imperfections in public financial management. The methodological basis of the research is a theoretical and analytical approach that combines a critical review of scientific publications and an analysis of official decisions in the field of budget policy, medium-term planning, and military state budgets. It is shown that in 2023–2025, the implementation of budget policy takes place in the context of record defense and security expenditures, a significant deficit, which is mainly covered by international support, as well as the use of fiscal instruments that are atypical for peacetime, in particular the redistribution of military personal income tax and the gradual phasing out of wartime tax benefits. It is substantiated that the restoration of medium-term budget planning, institutional consolidation of the Budget Declaration, introduction of elements of a risk-oriented approach, and harmonization of budget legislation with European fiscal rules form the main trajectories of fiscal reform. The practical significance of the results obtained lies in clarifying the problematic areas of budget policy implementation during the war and post-war periods and outlining directions for improving fiscal sustainability instruments based on a combination of anti-crisis decisions and long-term institutional changes.

Keywords: budget policy, fiscal sustainability, economy, medium-term budgeting, digitalization of finance, fiscal risks, European integration.

Стаття надійшла: 21.11.2025

Стаття прийнята: 11.12.2025

Стаття опублікована: 30.12.2025